

Information om penningtvätt och finansiering av terrorism till dig som är **företagare**

Rapportera misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism

**SAMORDNINGSFUNKTIONEN
MOT PENNINGTVÄTT OCH
FINANSIERING AV TERRORISM**

I denna broschyr får du som företagare, så kallad verksamhetsutövare, information om hur din verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Vi vänder oss främst till dig som driver en verksamhet som omfattas av penningtvättslagen och som står under länsstyrelsens tillsyn. Det gäller bland annat om du driver verksamhet inom bokföring eller redovisning, som oberoende jurist, skatterådgivare, bolagsbildare, företagsmäklare, som har kontorshotell eller postbox-företag. Du får veta hur du ska rapportera till Finanspolisen och vilka risker som är kopplade till din verksamhet.

Syftet med informationen är att öka din och andra verksamhetsutövares kunskap om penningtvätt och finansiering av terrorism. Här beskriver vi några situationer och varningssignaler som kan tyda på att din verksamhet utnyttjas för att tvätta pengar eller finansiera terrorism.

Bakom denna information står Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Informationen har tagits fram av Finanspolisen samt av länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götaland som är tillsynsmyndigheter för din verksamhet.

Samordningsfunktionen leds av Polismyndigheten och består av 17 medlemmar. Vi är ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring. Vårt uppdrag är att identifiera, kartlägga och analysera risker och metoder för penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige. Vi informerar även verksamhetsutövare om hur de kan förebygga att deras verksamheter riskerar att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Informationsmaterial för andra verksamhetsutövare hittar du på webbplatsen polisen.se/penningtvatt. Här hittar du även mer information om Samordningsfunktionen.

Utgivare: Polismyndigheten

Diarienummer: A336.175/2021

Version: Juli 2021

Grafisk form: Blomquist Communication, blomquist.se

Foto: Alvin Mahmudov s. 1, Getty s. 3, Polisens bildbank s. 6,

Clay Banks s 11.

Du ska rapportera till Finanspolisen

Du som verksamhetsutövare är enligt penningtvättslagen skyldig att granska och vid misstanke rapportera transaktioner och aktiviteter till Finanspolisen för att det ska vara möjligt att upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism. Du ska även ha ett system för att kunna lämna uppgifter om huruvida du haft en affärsförbindelse med en viss kund under de senaste fem åren och i sådana fall affärsförbindelsens art.

När du rapporterar det som är misstänkt kan det leda till att brottsutredande myndigheter som till exempel Polisen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket eller Åklagarmyndigheten klarar upp brott som annars inte skulle ha upptäckts.

Om något verkar misstänkt med dina kunders transaktioner eller aktiviteter ska du granska detta. Om misstanken kvarstår efter din granskning, ska du rapportera det till Finanspolisen, som är en del av Polismyndigheten.

Så här rapporterar du

För att du ska kunna lämna en rapport till Finanspolisen måste du registrera din verksamhet och en användare i IT-systemet goAML. En registrering i goAML kan ta upp till två arbetsdagar, därför är det bra att du registrerar dig som användare redan innan du har något att rapportera. Som registrerad användare får du aktuell information från Finanspolisen, och kan ställa frågor.

På webbportalen finns manualer för registrering och rapportering i goAML samt annat material som behövs för att komma igång. Finanspolisen rekommenderar att du läser dessa manualer innan du registrerar dig som rapportör.

Frågor om goAML

De flesta svar finns i de manualer och det övriga material som du får tillgång till efter registreringen. Om du har frågor som inte besvaras i materialet kan du höra av dig till fipo@polisen.se.

Webbadressen till goAML är <https://fipogoaml.polisen.se>

Du är skyldig att avstå från att utföra misstänkta transaktioner

Du som verksamhetsutövare är enligt penningtvättslagen skyldig att förebygga risken att utnyttjas som verktyg för brottslig verksamhet. Du ska avstå från att utföra transaktioner som utgör misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion, får du i undantagsfall utföra transaktionen. Det gäller till exempel när misstanken uppkommer efter att transaktionen har genomförts och när det inte är möjligt för dig som verksamhetsutövare att avbryta transaktionen i tid. Det kan handla om att du till följd av annan lag eller motsvarande saknar möjligheter att förhindra en viss transaktion eller att en vidare utredning skulle försvåras om du avstår från att genomföra transaktionen.

Du ska i dessa fall lämna en misstankerapport omedelbart därefter till Finanspolisen. Din rapporteringsskyldighet kvarstår även om affären eller affärsrelationen avslutas.

Om du avstår från att genomföra transaktionen på grund av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska de omständigheter som misstanken bygger på rapporteras till Finanspolisen.

Penningtvätt handlar om att dölja sambandet mellan brott och pengar eller annan egendom. Det kan till exempel röra sig om pengar från narkotikabrott, skattebrott eller bedrägerier som "tvättas" för att kunna användas i den legala ekonomin.

Finansiering av terrorism handlar om att dölja vad pengarna ska användas till och innebär att ekonomiskt stödja terrorism genom att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom som ska finansiera terrorism.

För att Finanspolisen ska kunna utreda en rapport behöver du beskriva misstanken väl. Att rapporterna håller god kvalitet är mycket viktigt för Finanspolisens möjlighet att utreda och bedöma penningtvätt och finansiering av terrorism.

Om det finns underlag som bekräftar uppgifterna i din rapport ska du bifoga detta underlag. Det kan exempelvis vara ett kontoutdrag, en ID-handling, ett avtal eller ett kvitto. Du ska även utan dröjsmål bland annat kunna lämna uppgifter om huruvida du under de senaste fem åren haft en affärsförbindelse med en viss person. Det är därför viktigt att du sparar alla handlingar och uppgifter om dina kunder på ett ordnat sätt.

All information om vad rapporten ska innehålla hittar du via goAML.

Vad händer sedan med rapporten?

Finanspolisen bedömer informationen för att utreda om det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism. Information i en lämnad rapport kan utgöra en del av underrättelseuppslag där brott kan upptäckas av en brottsutredande myndighet.

Den misstankerapport som du lämnar kan vara det som är avgörande för att det ska vara möjligt att upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vid misstanke om terrorism skickar Finanspolisen ett underrättelseuppslag omedelbart till Säkerhetspolisen för bedömning och utredning.

Kommer någon få veta att du som verksamhetsutövare lämnat en misstankerapport?

Finanspolisen talar inte om för den rapporterade att rapportering har skett eller vem som har lämnat rapporten. Identiteten på den som har lämnat en misstankerapport till Finanspolisen omfattas av sekretess.

Du kan göra dig skyldig till penningtvätt och finansiering av terrorism

Om du som verksamhetsutövare medverkar till en åtgärd som kan antas vara vidtagen för att dölja att pengar eller annan egendom härrör från brott eller för att främja (underlätta) för någon att tillgodogöra sig sådan egendom riskerar du att dömas för ett brott enligt lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.

Du behöver inte vara medveten om att pengarna kommer från brottslig verksamhet, det räcker med att du borde ha insett det. Det innebär att om du inte uppfyller dina skyldigheter enligt penningtvättslagen, om bland annat övervakning och kontroll av transaktioner, kan du riskera att dömas till böter eller fängelse för bland annat näringspenningtvätt.

Lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet reglerar att det i vissa fall är förbjudet att samla in, tillhandahålla, eller ta emot pengar eller annan egendom. Detta då syftet är att egendomen ska användas för terrorism (eller vetskapen att den ska användas). Det innebär att man gör sig skyldig till finansiering av terrorism om man överför pengar eller annan egendom till personer som planerar eller begår terroristbrott. Tillgångarna behöver inte användas specifikt vid terroristattentat.

Var vaksam!

Följande exempel på varningssignaler kan ge dig som verksamhetsutövare anledning att göra en fördjupad granskning av kundens och kundens transaktioner eller att helt avstå från att utföra en transaktion. Det gäller särskilt när flera varningstecken förekommer samtidigt eller är återkommande. Det behöver inte innebära att det faktiskt rör sig om något olagligt, bara att du som verksamhetsutövare kan behöva granska transaktionerna närmare.

1 Varningssignaler kopplat till kundens beteende

- Kunden uppträder nervöst eller hotfullt.
- Kunden försöker utveckla nära relationer med medarbetare och anställda.
- Kunden verkar agera på uppdrag av en tredje part, men berättar inte det.
- Kunden har ovanligt stor kunskapsbrist avseende sina affärer.
- Kunden verkar ovanligt intresserad av interna kontrollsystem samt rutiner för kundkännedom och rapportering.
- Kunden agerar defensivt vid kundkännedomsfrågor eller är överdrivet mån om att rättfärdiga vissa transaktioner.
- Kunden har omotiverat hög kunskapsnivå om penningtvättslagstiftningen.

2 Varningssignaler kopplade till kundens identitet

- Det är svårt att kontrollera kundens eller dess företrädares identitet och/eller kontaktuppgifter.
- Identitetshandlingar eller handlingar som styrker inkomst går inte att verifiera eller är på främmande språk.
- Kunden är ovillig att ha personlig kontakt och vill sköta affärsrelationen exempelvis via mellanhänder.
- Kunden drar sig ur affärsförbindelsen efter att blivit ombedd att lämna identitetshandlingar.
- Kunden stavar sitt namn annorlunda eller presenterar olika identitetshandlingar vid olika tillfällen.
- Kunden iakttas eller bevakas av andra personer.
- Kontaktuppgifter till kunden är ofullständiga eller otydliga.
- Kunden har ett hem- eller tjänstetelefonnummer som ofta är avstängt eller inte existerar.
- Kunden byter adress vid upprepade tillfällen.
- Kunden vill inte få post till sin hemadress.
- Den dokumentation som kunden lämnat stämmer inte överens med de uppgifter som kunden lämnat i övrigt.
- Kunden är etablerad i ett land utanför EES som EU-kommissionen har identifierat som ett högriskredjeland.
- Kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning (en s k Politically Exposed Person eller PEP), en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person.
- Kundens företrädare har tidigare varit aktiv i flera kortlivade företag.
- Kunden använder sig av målvakter eller av personer som uppträder som företagets företrädare, utan att vara det.

3 Varningssignaler kopplade till betalningsmetoder och affärsupplägg

- Verksamhetsfrämmande situationer, exempelvis handel med avvikande jurisdiktioner eller avvikande motparter samt hög kontanthantering i jämförelse med det normala.
- Ovanliga transaktioner för kundens affärsverksamhet eller otydliga kvitto-/redovisningsunderlag.
- Kundens beteende och affärer stämmer inte överens med den information som tidigare lämnats.
- Kunden insisterar på att affärsrelationen ska etableras ovanligt snabbt.
- Kunden kan inte informera om finansieringens ursprung.
- Betalningarna sker via ett ombud.
- Kunden vill betala med större belopp kontanter och lämnar inte någon bra förklaring till varifrån pengarna kommer.
- Allt som är verksamhetsfrämmande, det kan vara motparter som avviker, handel med jurisdiktioner som är avvikande, hög kontanthantering jämfört med vad branschen motiverar etc.

Exempel på tillvägagångssätt

Alla typer av brott som kan ge upphov till ekonomisk vinning kan vara så kallade förbrott till penningtvättsbrott. För att kunna tvätta pengar behöver den kriminelle introducera brottsvinsten in i det finansiella systemet. Att starta och utnyttja företag som verktyg för att få pengar från brott att verka legitima är ett vanligt förfarande. Vanligt förekommande brott där företag används som verktyg är exempelvis skattebrott, bokföringsbrott och bedrägerier.

För att dölja pengars ursprung och skapa en legitim bild av företagen, kan brottsvinster delas upp och föras över mellan flera olika konton, gärna över flera jurisdiktioner. Internationella organisationer som Financial Action Task Force (FATF) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har pekat på stora risker med gränsöverskridande handel.

Tillvägagångssätten kan skilja sig beroende på vilken verksamhet du bedriver. Nedan följer exempel till dig som verksamhetsutövare för att du bättre ska förstå hur och när din verksamhet, eller dina produkter och tjänster, kan utnyttjas som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Postboxföretag och kontorshotell

En risk med dessa verksamheter är den möjlighet till anonymitet som upplägget kan bjuda in till. Det är därför viktigt med kundkännedomsgärder i detta sammanhang. Ett exempel på en varningssignal kan vara att flera företag eller personer är registrerade på samma postbox. Ett annat exempel kan vara att företag listade hos ett postboxföretag eller ett kontorshotell lämnar otillräcklig information om företagets företrädare. Det kan då vara svårt att utreda vem som är företagets representant. Andra exempel är när samma företrädare återkommer med nya bolag eller om samma företrädare har många olika bolag. Det gäller oavsett om det är samma postbox som används eller inte.

Bokförare/redovisningskonsulter

Tjänsterna som erbjuds kan utnyttjas som kvalitetsstämpel för finansiella rapporter för verksamheter som använts som led i upplägg för att tvätta pengar eller finansiera terrorism. Bokförare/redovisningskonsulter kan utnyttjas för att legitimera illegala transaktioner samt för att få falska underlag och fakturor att framstå som korrekta.

Utåt sett kan kundföretaget ge intryck av att drivas lagligt medan det i själva verket utnyttjas för momsbedrägerier, uttag av kontanter för betalning av svarta löner, överföring av vinster till kriminellas konton eller genom att brottsliga pengar förs in i företagets ekonomi som påstådd omsättning.

Otillräcklig kundkännedom eller bristande förståelse för kundens verksamhet kan leda till att bokförare/redovisningskonsulter inte upptäcker transaktioner som borde väcka misstanke för rapportering till Finanspolisen. Det kan handla om:

- Pengar från brottslig verksamhet bokförs som försäljning och plockas sedan ut som legala i form av lön och utdelning.
- Legala pengar betalas ut som lön till svart arbetskraft eller för privat konsumtion.
- Pengar kommer in på kundens företagskonto utan anledning, kunden blir ombedd att betala tillbaka pengarna (inbetalaren skyller på felbetalning) men betalar till ett annat konto än till det som pengarna kom ifrån.
- Verksamhetsutövaren ser en större summa pengar komma in på en kunds konto utan något underlag som visar var pengarna kommer ifrån.
- Kunden ställer ut eller betalar falska fakturor.
- Utlandsbetalningar.

Skatterådgivare

Dessa verksamheter kan bli utnyttjade för att genomföra skatteupplägg där pengar från brottslig verksamhet förs in i det legala systemet.

Stora belopp kan tvättas genom komplexa gränsöverskridande upplägg som är svåra att utreda. Detta kan vara ett led i olika mer eller mindre komplicerade penningtvättsupplägg.

Oberoende jurist

En oberoende jurist kan utnyttjas genom att upprätta avtal som rättfärdigar illegala transaktioner. Detta kan vara ett led i olika mer eller mindre komplicerade upplägg. Genom att hjälpa till med finansiella transaktioner kan en jurist bidra till penningtvätt genom att förflytta illegala medel och få dem att verka legala. På samma sätt kan en jurist genom sin medverkan vid överlåtelser av fastigheter, företag och tillgångar få dessa att framstå som legala. Detta kan innebära en rad olika mer eller mindre komplicerade penningtvättsupplägg.

Ett upplägg är fall där kunden vill att juristens klientmedelskonto ska användas för att genomföra de transaktioner som uppdraget rymmer. Det kan till exempel handla om att överföra pengar till en tredje part.

Ett annat exempel är en kund som har en fiktiv bolagsstruktur inom ramen för ett annars legalt och ” normalt ” uppdrag. För att kunna förhindra att verksamheten utnyttjas i penningtvättssyfte måste juristen förstå varje enskild transaktion, åtgärd eller omständighet inom ramen för uppdraget.

En påhittad rättstvist kan också användas som grund för att utverka en dom eller beslut som innebär att pengar kan tas i anspråk och flyttas från en aktör till en annan genom myndigheternas försorg. På så sätt framstår överföringen till synes som legitim och den som tvättar pengarna kan visa pengarnas ursprung.

Bolagsbildare och företagsmäklare

Företag med brottslig verksamhet kan integreras i legala verksamheter genom förvärv av etablerade företag. På så sätt får de tillgång

till attraktiva kunder och marknader, kan verka anonymt samt agera genom företag som har gott rykte. Vid förvärvet kan pengar från brottslig verksamhet tvättas och användas som betalning.

Den som har förvärvat ett företag sätter andra personer i styrelsen, som också kan förekomma som målvakter i andra sammanhang. Personer som förvärvat ett företag eller som är dess företrädare kan även ha en historik med flera andra förvärv som försatts i konkurs. Ett inbetalt aktiekapital kan komma från brottslig verksamhet. Vid förvärvet från bolagsbildaren tvättas pengar genom att finansiera köpet med pengar från brottslig verksamhet.

Mer information

Information om de riskbedömningar, rutiner och riktlinjer som du ska ha i din verksamhet finns på länsstyrelsernas hemsida. Om du har frågor gällande skyldigheterna enligt penningtvättslagen eller om denna broschyr, vänligen kontakta den länsstyrelse som har tillsyn över din verksamhet. Vilken länsstyrelse som har tillsyn över din verksamhet bestäms av i vilket län som din verksamhet har sitt säte. Se bild nästa sida.

Informationen i denna broschyr baseras bland annat på följande regelverk:

- lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen)
- lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott
- lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskild allvarlig brottslighet i vissa fall
- Polismyndighetens föreskrifter om rapportering och lämnande av uppgifter enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PMFS 2020:3 FAP 499-1)
- Länsstyrelsernas föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (12FS 2019:29, 01FS 2019:53 samt 14FS 2017:178, 14FS 2018:51 och 14FS 2019:52).

Länsstyrelsen
Skåne

Blekinges län
Jönköpings län
Kalmar län
Kronobergs län
Skånes län
Östergötlands län

Länsstyrelsen
Stockholm

Gotlands län
Jämtland län
Norrbottens län
Stockholms län
Södermanlands län
Uppsala län
Västmanlands län
Västernorrlands län
Västerbottens län

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Dalarnas län
Gävleborgs län
Hallands län
Västra Götalands län
Värmlands län
Örebros län

Länsstyrelsen i Skåne län

Växel: 010-224 10 00

E-post: skane@lansstyrelsen.se

Mer information finns på:

lansstyrelsen.se/skane/samhalle/penningtvatt

Länsstyrelsen i Stockholms län

Växel: 010-223 10 00

E-post: stockholm@lansstyrelsen.se

Mer information finns på:

lansstyrelsen.se/stockholm/samhalle/penningtvatt

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Växel: 010-224 40 00

E-post: vastragotaland@lansstyrelsen.se

Mer information finns på:

lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/samhalle/penningtvatt

**SAMORDNINGSFUNKTIONEN
MOT PENNINGTVÅTT OCH
FINANSIERING AV TERRORISM**

Länsstyrelserna

Polisen